

підтримки у соціальних мережах, метою яких є спілкування, підтримка та консультації людей з інвалідністю, які змушені були переїхати за кордон.

Подкаст Микити Амелічева «На чужині з болем у серці» починається зі слів «Війна – це страшно». Герої і героїні цього проекту акцентують на своїх відчуттях втраченої безпеки, розповідають про важкий шлях у невідоме, тугу за батьківщиною, рідними місцями, знайомими краєвидами, болісні переживання, труднощі адаптації та інтеграції в нове середовище, іншу культуру.

Висновки. Жаклива війна принесла горе, руйнування, поставила на паузу нормальне функціонування всіх галузей життя. Проте українські люди як ніколи згуртовані, мотивовані, налаштовані на перемогу.

Ця публікація присвячена колективу нескореного Бердянського державного університету, який продовжує свій науковий і освітній фронт, наближаючи перемогу всього українського народу.

Список використаної літератури

1. Arbuzova S. Ukrainian science has survived against the odds-now let's rebuild together. *Nature*. 2023. 615, 9. URL: <https://doi.org/10.1038/d41586-023-00518-y>.
2. Diachenko A., Vusyk H., Bielova Y., Shurdenko M., Titenko O. Educational role in COVID-19 terms of ethnodesign graphic function in higher education practical activities. *International journal of health sciences*, 2021. 5 (3), 584–593. URL: <https://doi.org/10.53730/ijhs.v5n3.2540>.
3. Kozmenko S., Danko Y. and Kozlovskiy S. Academic management in war conditions: Chronicles of aggression and resistance experience of Ukrainian universities. *Problems and Perspectives in Management*, 21 (2-si), 1-3. URL: doi:10.21511/ppm.21(2-si). 2023.01
4. Lopatina H., Tsybuliak N., Popova A., Bohdanov I., Suchikova Y. University without Walls: Experience of Berdyansk State Pedagogical University during the war. *Problems and Perspectives in Management*, 2023. 21 (2-si), 4-14. URL: doi:10.21511/ppm.21(2-si).2023.02.
5. McNutt M., Hildebrand J. Scientists in the line of fire. *Science*, 2022. 375 (6585). URL: <https://doi.org/10.1126/science.abp8817>.
6. Moroz Y. Here in Ukraine, science continues under air raids. *Nature*, 2022, 605 (7911), 590-590. URL: <https://doi.org/10.1038/d41586-022-01431-6>.
7. Suchikova Y. A year of war. *Science*, 2023. 379 (6634). URL: <https://doi.org/10.1126/science.caredit.adh2925>.
8. Suchikova Y., Tsybuliak N. Universities without walls: global trend v. Ukraine's reality. *Nature*, 2023. 614. URL: <https://doi.org/10.1038/d41586-023-00380-y>.

Світлана Закірова,

кандидат історичних наук, доцент,

Національна бібліотека України імені Володимира Вернадського,

м. Київ, Україна

ПРАКТИКА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Діджиталізація є одним із найважливіших трендів життя сучасного світу. Термін «діджиталізація» у широкому сенсі розглядають як зміни в усіх сферах життя, пов'язанні з використанням цифрових технологій. Цифрова трансформація суттєво впливає на можливості комунікації на різних рівнях – між людьми, між громадянами та установами, між особою та державою тощо. Правильно та ефективно вибудована комунікація дозволяє успішно реалізовувати поставлені завдання і досягати значних

результатів при найменших зусиллях. Внаслідок відкритої агресії РФ проти України через масштабні обстріли та активні військові дії на значній території нашої держави комунікаційні процеси зазнали значних змін. Особисте спілкування українців, доступ до багатьох установ і звичних послуг суттєво обмежився, а інколи і взагалі став неможливим. Натомість застосування цифрових технологій після початку широкомасштабного вторгнення РФ в Україну дозволило не тільки забезпечити належний рівень комунікації між фізичними і юридичними особами, між громадянами і державою, але у певній мірі, відповідаючи на нові виклики, навіть створити нові комунікаційні можливості.

Після 24 лютого 2022 р. рівень міжособистісної комунікації з використанням цифрових технологій збільшився у геометричній прогресії через масштаби внутрішньої і зовнішньої міграції українських громадян. Усього після початку широкомасштабного вторгнення РФ в Україну до сусідніх країн виїхало понад 14,5 млн осіб, 93 % з яких – це жінки з дітьми. Ефект розділених родин є важливою причиною збільшення використання цифрових інструментів спілкування з близькими. Так, застосування Telegram в Україні за перші місяці повномасштабної агресії збільшилось у 8 разів. Це зростання фахівці пояснюють серед найголовнішого тим, що у перші дні вторгнення переважна більшість українців використовували месенджер для підтримки контактів зі своїми родичами, друзями та колегами всередині країни, а також те, що Telegram слугував одним із перших додатків для підтримки зв'язку з вимушеними біженцями за кордон [1].

Важливим комунікаційним інструментом для мільйонів біженців, переселенців і постраждалих від російської агресії стали спеціально створені інтернет-платформи та вебресурси. На таких порталах розміщують важливу і корисну інформацію, що відповідає нагальним потребам українських біженців і постраждалих від війни: узаконення власного становища у країні перебування чи у новій територіальній громаді України, соціалізація й інтеграція у новому середовищі, побутове облаштування життя на новому місці. Основними структурними розділами переважної більшості інформаційних ресурсів підтримки українських біженців і постраждалих від війни виступають наступні категорії матеріалів: загальна інформація про правові статуси переміщених осіб; нормативні документи; можливості прибуття до країни або регіону (міста); житло; діти; працевлаштування; медичне обслуговування; освіта; транспорт; контакти центрів допомоги; юридичні поради. Такий контент інформаційних ресурсів дозволяє знайти можливості для встановлення комунікації і налагодження нових необхідних зв'язків для вирішення поточних проблем.

Яскравим прикладом успішної реалізації можливостей цифровізації комунікації стала практика співпраці міжнародних інституцій та гуманітарних фондів із громадянами України. Через напад Росії на Україну мільйони наших співвітчизників потребують допомоги. Після 24 лютого 2023 р. ряд міжнародних організацій під егідою ООН ініціювали спеціальні програми підтримки для українців, які постраждали від війни. В Україні було створено спеціальний портал ЄДопомога, через який громадяни можуть онлайн подати заявки на виплату грошової допомоги від міжнародних організацій. Цим інструментом скористалися мільйони українців, і тільки на першому етапі було подано понад 10 млн заявок від наших громадян. Завдяки засобам цифрової комунікації у власному смартфоні без відвідування жодних відділень і установ українці можуть заповнити анкету, подати заявку, перевірити її статус, з'ясувати, до якої міжнародної організації направлено заявку, і після її схвалення і отримання спеціального СМС-повідомлення з кодом переказу або отримати гроші у найближчому відділенні банку, або через інтернет-банкінг перевести отриману суму на власний банківський рахунок. Станом на грудень 2022 р. з початку війни вже 4,3 млн українців отримали грошову допомогу на загальну суму

понад 1 млрд доларів США від різних агентств ООН та інших гуманітарних організацій [3].

Прикладом активної співпраці українців з юридичними установами з використанням можливостей цифрових інструментів комунікації можна вважати широку практику донатів наших громадян на потреби ЗСУ та сил оборони держави. Більшість благодійних фондів і волонтерських фундацій налагодили комунікаційні канали для з'ясування нагальних потреб наших захисників і створили можливості для організації участі громадян у спільній діяльності задля потреб ЗСУ, онлайн грошових переказів із метою підтримки української армії. Наприклад, на порталі Фонду Сергія Притули на спеціальній сторінці розміщено різні дистанційні можливості для підтримки військових: банківський переказ за реквізитами, донат через систему Raupal, переказ на банківську карту, внесок з використання 3 видів криптовалюти, внесок через monobank, поповнення карткового рахунку для підтримки операційної діяльності фонду. Про рівень залученості громадян у фінансову підтримку наших військових засобами онлайн-комунікації з благодійним фондом свідчать оприлюднені С. Притулою відомості: Після одного з найбільш масованих обстрілів України 10 жовтня 2022 р. українці лише за добу зібрали 352 млн гривень (9,6 млн доларів США), провівши за 1 день майже 1 млн транзакцій; з 24 лютого 2022 р. по 24 лютого 2023 р. загальний бюджет донатів фонду склав понад 4 млрд 182 млн гривень [2].

В умовах воєнного стану і відсутності у багатьох містах доступу українських громадян до державних установ можливість використання цифрової комунікації стала особливо актуальною. Найбільш затребуваним інструментом такої комунікації став портал цифрових послуг «Дія», яким сьогодні користуються 18,7 млн українців. Цей застосунок, де представлено понад 25 послуг і 14 цифрових документів, повністю змінив уявлення про взаємодію держави і громадян, часто позбавивши українців необхідності відвідувати різного рівня державні установи. Найбільшою популярністю в «Дії» користуються цифрові документи (єДокумент, цифровий паспорт, закордонний паспорт, водійські права). Серед послуг для підприємців – реєстрація ФОП та ТОВ, яка є найшвидшою онлайн-реєстрацією бізнесу у світі (10 хвилин за наявності цифрового паспорта і підпису в «Дії»). За весь час роботи цієї послуги українці відкрили понад 260 тисяч ФОПів. Одним із найбільш актуальних сервісів є і комплекс послуг для внутрішньо переміщених осіб, де онлайн можна подати заявку на отримання та скасування довідки ВПО, зміну реєстрації, отримання грошової допомоги ВПО тощо [4].

10 травня в Україні стартувала програма державної допомоги на відновлення пошкодженого житла «Відновлення. Того ж дня Міністерство цифрової трансформації додало до застосунку «Дія» можливість подати заяву на одержання коштів на ремонт пошкодженого внаслідок війни житла у межах нової програми. Так само дистанційно через цифрові застосунки ПриватБанку та МоноБанку українці можуть відкрити спеціалізовану картку «Відновлення», на всі витрати за якою банки вирішили додати кешбек (15 % і 5 % відповідно). Відтак завдяки діджиталізації комунікації громадяни можуть не тільки подати заявку, але і отримати кошти на відновлення свого пошкодженого житла у режимі онлайн. Така можливість є особливо цінною для маломобільних груп населення, переселенців чи мешканців деокупованих територій, де поки не відновили свою повноцінну роботу організації та установи.

Отже, в умовах відкритої воєнної агресії РФ проти України комунікаційні процеси різного рівня зазнали суттєвих змін. Практика свідчить, що відповіддю на нові виклики в умовах воєнного стану в Україні стала посилення процесів діджиталізації соціальної комунікації. Широке використання цифрових технологій забезпечує налагодження стійкого рівня спілкування між громадянами, відкриває нові можливості для співпраці з державними установами, міжнародними інституціями і громадськими об'єднаннями.

Список використаної літератури

1. Користування Telegram в Україні за часи війни збільшилось у 8 разів. ДЕТЕКТОР МЕДІА. 17.06.2022.
URL: <https://ms.detector.media/sotsmerezhi/post/29684/2022-06-17-korystuvannya-telegram-v-ukraini-za-chasy-viyny-zbilshylos-u-8-raziv/>.
2. Кулеба А. Фонд Притули назвав суму донатів, зібраних за рік повномасштабної війни. 24 канал. 03.03.2023. URL: https://24tv.ua/skilki-groshey-zibrav-fond-prituli-za-rik-povnomasshtabnoyi-viyni_n2267040.
3. Мінреінтеграції: Понад 4 мільйони українців отримали грошову допомогу від міжнародних організацій. Урядовий портал. 21.12.2022.
URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minreintehratsii-ponad-4-miliony-ukraintsiv-otrymaly-hroshovu-dopomohu-vid-mizhnarodnykh-orhanizatsii>.
4. Федоров М. Дії 3 роки. Як Україна отримала місце у світовій історії цифровізації? Європейська правда. 14.02.2023.
URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/02/14/697034>.

*Андрій Калинів,
асистент кафедри радіомовлення і телебачення,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
м. Львів, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ТЕЛЕВІЗІЙНОГО РЕПОРТАЖУ НА ВОЄННУ ТЕМАТИКУ: ЕМОЦІЙНИЙ СКЛАДНИК

Телевізійний репортаж, зокрема на воєнну тематику, завдяки широкому спектру зображально-виражальних засобів, володіє потужним інформаційно-емоційним та аргументаційним потенціалом, адже транслює світу актуальну картину сучасних українських реалій. «Телевізійний репортаж – оперативний жанр преси, радіо, телебачення, в якому динамічно, з документальною точністю, яскраво й емоційно відтворюються картини дійсності у їх розвитку через безпосереднє сприйняття автора, що створює враження присутності самого читача, радіослухача, телеглядача на місці події» [3, с. 174]. Дослідниця А. Іващук вважає, що «сучасний репортаж – найбільш розгорнутий та емоційний жанр серед інформаційних жанрів, що потребує одночасно, з одного боку, документальності, суворого дотримання фактів життя, з іншого – емоційності, особистого сприйняття події, уваги до подробиць, факту, явища» [4, с. 8]. Розкриття авторської індивідуальності та стилю, зацікавленості в темі, спосіб викладу інформації та манера спілкування з глядачами, емоційність автора матеріалу є важливими факторами впливу на аудиторію. На важливості авторських рефлексій та емоцій, які є підґрунтям вдалого репортажу, наголошують представники польської школи репортажу М. Щигел і В. Тохман: «сьогодні репортаж не може бути лише простим звітом. Він має бути зануреним в особисті емоції та рефлексії автора. Весь секрет справжнього вартісного репортажу полягає у тому, що репортер не є диктофоном. Репортер збирає факти, зберігає кольори, враження, смаки, запахи, але перш за все емоції: людський страх, неспокій, жаль, лють, огиду» [9]. Автор навчального посібника «Репортаж: між фактами та емоціями» В. Павлів акцентує на тому, що «емоції в репортажі – це не емоції репортера, а передані ним емоції персонажів. Герої і події мають бути описані так, щоб викликати емоції читача / слухача. Під емоційністю репортажу маємо на увазі радше вміння автора співпереживати, співчувати своїм героям, не залишатися байдужим» [7, с. 61].

Військовий кореспондент Олег Корнієнко, описуючи свій досвід роботи в зоні бойових дій, стверджує: «кожен сюжет має свою складність, але людські долі – це